

Субота
ЦЕНА 4 ДИНАРА

Поштарна плаћена у готову.
14 април 1924.

Излази сваког понедеоника.
Година II. број 15.

КОМЕДИЈА

ЧАСОПИС ЗА ПОЗОРИШТЕ, МУЗИКУ И ФИЛМ.

Уредник Никола Трајковић.

Власник са Издавачко Удружење „Илустрација“ Иван Јринић, директор „Илустрованог Листа“.

Најбоља београдска балерина

Г-ђа Кирсанова, главна балерина београдске Опere, за кратко време свог играња на београдској позорници, стекла је врло велику популарност у Београду. Сада спрема један овећи балет, који ће се ускоро дати на београдској позорници. — G-đa Kirsanova, главна balerina beogradske Operе, za kratko vreme svog igranja na beogradskoj pozornici, stekla je vrlo veliku popularnost u Beogradu. Sada spremila jedan oveći balet, koji će se uskoro dati na beogradskoj pozornici.

ош једна стара добра уметница

Четрдесетогодишњица г-ђе Лујзе Станојевић

Једна симпатична појава у нашој позоришној уметности неумјиво је, стара али још чудно вежа, г-ђа Лујза Станојевић. Једна уметница, која је кроз из одина, са великим љубављу и интузијазмом на позоришним даскама давала истинити живот, оличен кроз пишчеву визију. Родена у кући, где се већ уметност теговала, од оца музичара — готово атавистички она је наследила и ону необуздану чежњу, која код добрих уметника, када те ад, оличи се у позитивно давање. Њена тиха младост није ништа друго била, до тако: један лепсан, једна готово необуздана жеља за даскама, која се граничила са екстазом. Отуда, она, мада врло млада, ступа у тадање позоришне трупе и мења их све до уласка у Народно Позориште у Београду 1885 године, где, што је најбизарније, а у исто време и најжалостије, игра хонорарно за тадање минималне хонораре. Па поред свега тога, она је давала максимум у тадањим улогама; вероватно има и сада у Београду старих центалнена и фрекантера позоришта, који се још сећају оне ненадмашне мајке у комаду »Суђаје«, чија је болна тугованка многе доводила до суза. Данас тога се, добра и симпатична госпођа Лујза Станојевић, сећа као на минуло пролеће негде на обали неког чарбног острва.

Одиста, колико сваки уметник плати животом своју просањану и триумфалну прошлост!

После Београда, она је отишла у Ниш (1902) у трупу »Синђелић«, затим са тадањим управником по-

Г-ђа Лујза Станојевић, члан скопљанског Нар. Позоришта.

зоришта Ђуром Протићем, који је водио једну сиромашну позоришну трупу, прелази у Босну, где се задржава неколико година и коначно поново се враћа у Београд 1906 године, где су је поново слушали и уживали у њеном сонорном контра-алту.

Но, ни ту се она не зауставља; одлази у осечко позориште, да најзад приспе у оперу Жарка Савића у Београду, већ као чувена оперска певачица. Опера се тада мало посећивала и она је морала да мења трупу; одлази у трупу Михаила Лазића, а после прелази у трупу Симе Бунића, већ у велико драматичара „Војводе Бране“, „Дочека краља Милана у Лесковцу“, „Војводе Глигора“, „Stas quo“, „Светих Мученика“, „Отуђене Крви“, „Горског Цара“.

и других комада. Ту је започела и најомиљенија. Заиста њена свејајнјемилоснија судбина, која је била везана и за нашу Домовину. Бугари улазе у Ниш и она отпочиње стари занат: даје деци чајсове из клавира и потајно их учи смех, готово болан, покрива ту српски. Тај тежак живот оставио је много болних трагова на њеној души.

После ослобођења одмах улази у новоформирану трупу „Трифковића“, затим одлази у Сарајево и коначно, после годину дана, постаје стална чланница скопског Народног Позоришта.

Своју четрдесетогодишњицу прославила је у улози Доке у „Зони Замфировој“, где је она

жина и држање на позорници изненађују. Но на то, госпођа Лујза има само једну реч: »Море почиње стари занат: даје деци чајцврста сам и оди девојку*. Гу њен смех, готово болан, покрива ту комичну фразу.

Све што се могло у овом седном граду мошеја, расцветалих бресака и ноћних, расплаканих, оријенталских фонтана, учинило се, да њена прослава буде што свечанија, и на тај се начин, кроз један час венаца и поздрава, макар и ефемерно, одала почаст, толико трагичном и необузданом труду ове жене.

Раде Драинац.

Модерна немачка драма

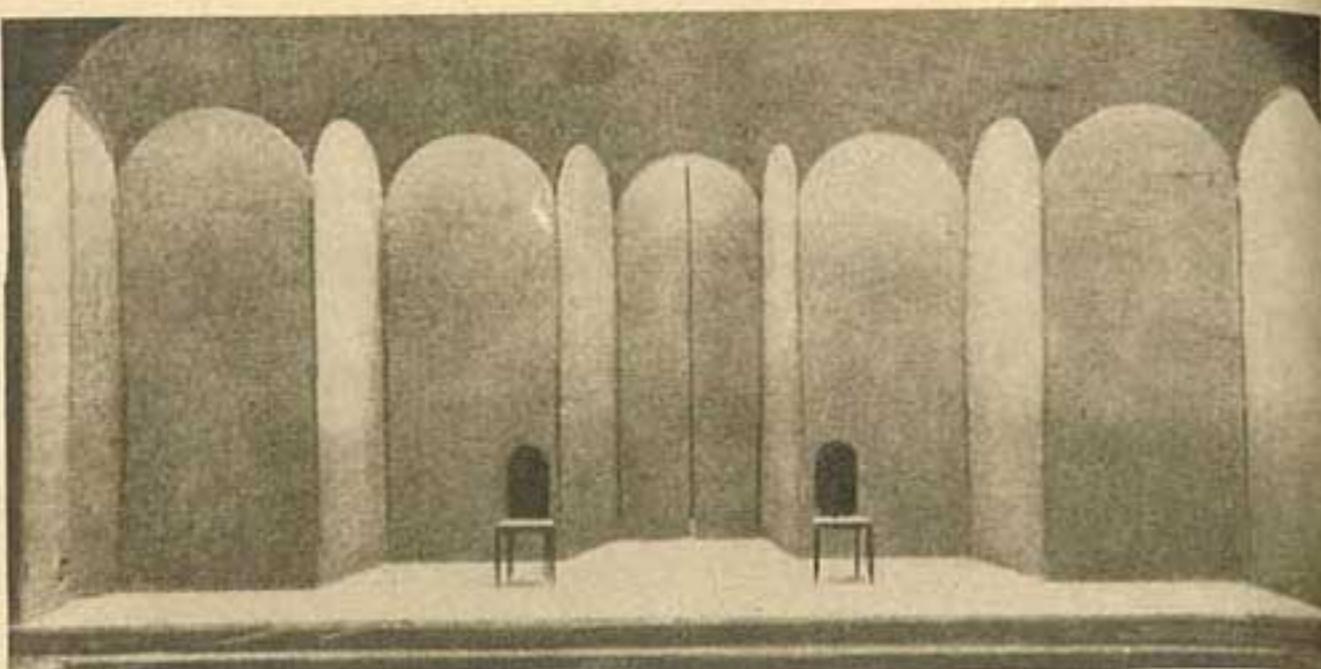
Франк Ведекинд

Говорећи о Франку Ведекинду, немачком аутору чија је слава на крају крајева јаче продрла и у наше крајеве, ми морамо пре свега истаћи његов специфично немачки карактер. Његову жељу за решавањем проблема и његов често хладни драмски замах, који се стара да сакрије једним специјалним нервним изненађењем.

То је речено због тога, што је Ведекинд, ступио на литерарну позорницу у оно време, кад се у немачкој осетио умор од старе, махом још не преудешене класичне драме, и тешког ни мало забавног ибзеновског дијалога. Ведекинд је, следећи захтеве времена и своје сопствене драмске амбиције, морао створити један специјални жанр драме, који би био близу и толико оглашеном немачком тешком духу и оној модерној тежњи, да се драма искре-

Франк Ведекинд. — Frank Wedekind.

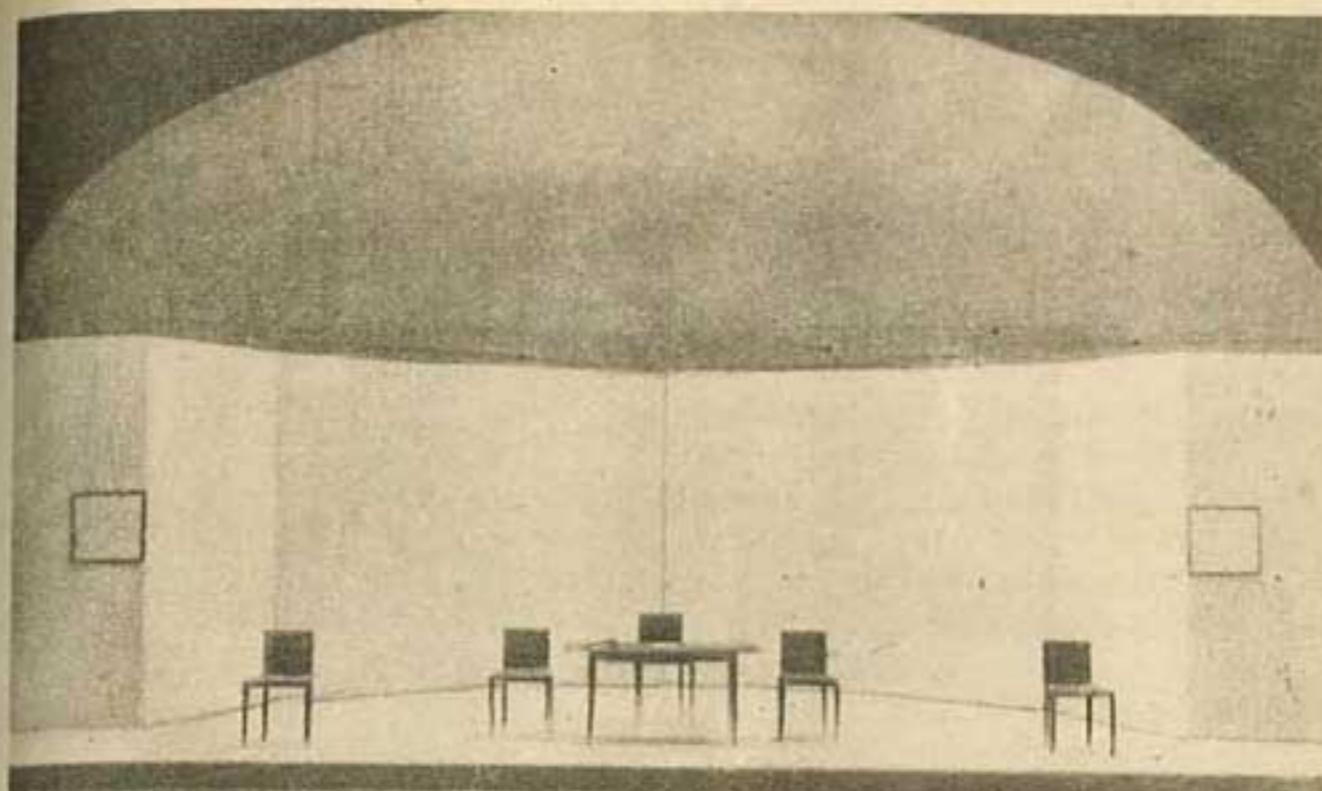
„Маркиза од Кајта“ од Ведекинда. I чин. Декор од Емила Пиршана, за Штатстеатр у Берлину.

но и са осећањем публике развија и свршава. Ово се могло само на два начина: или да се даде публици једна банаљна фолклористична ствар, или да сервира нешто, што није далеко од гротеске. Ведекинд је у томе поступио по свом мишљењу. Он је узео једну специфично модерну тему и на њој помоћу разних дијалектичних ма- хинација изградио једно интересантно изненађење. Обично је то изненађење било у димензијама неочекиваних парадокса новога друштва, или је опет било скроз сексуално-еротске природе.

Ки аподектички протест против друштва у извесним друштвеним принципима, носио је Ведекиндове драме са бине на бину, од успеха до успеха.

Код нас је у најновије време много речено о његовој драми »Пролеће се буди«. Нарочито приликом извођења у Загребу. Поред свега онога, што у овом делу изгледа и сувише намештено, вештачко и тражено, ипак мора се признати једно: дело има необично много оне идеалне и дуго тражене свежине, елана и готово романтичног ентузијазма; има неку

Ведекиндова драма у ствари није ни толико ведра, да се довине до француске драме, ни толико тешка да се пребаци у ма-гловити север Ибзенов. Поред свега тога, што у њима има често маса ствари, које прелазе у специјални психопатолошки и медецински фах, ипак их држи један јак уметнички дух и невероватно фин, прецизан и леп темпо, редак и у класичној структури. Сем тога оно, што се нарачито допало људима из нових генерација, не- ведру и топлу атмосферу и спонтани развој фине еротике. Неке парапразе, које се помало увлаче дају само још опширију интересантност радњи. Проблем постанка сексуса, његово снажно одлажење и задовољење, затим запреке и неизвесност судбине, толико су мајсторски изведене и растумачене колосалном драмском радњом, да је просто чудо, колико могу да дејствују на најобичнију публику. Ведекинд се ту модернизовао чак и у оном правцу, који

„Маркиз од Кајта“. III чин. Декор од Пиршана.

захтева што већу популарност позоришта. Та иста јака и изненађујућаnota види се и у другим његовим делима, где се дотиче најинтересантнијих друштвених и сексуалних проблема и то не бирајући много начин, декор, околину и време. Ко је ма само и једанпут гледао и једну од његових драма "Замак Ветерштајн", експеримента. Поред чистог и еликсирског дијалога, који је сам готово цела радња, потребан је у режији Ведекиндових комада један чист, ненатрпан декор, мање дубоке пластике и више ритма. Те се ствари само тако, кад је околина етеризована, могу усавршити и произвести виши степен успеха.

»Љубавно пиће«, »Цензура«, »Игра Мртвих« или одличног »Маркиза фон Кайта«, тај неће заборавити никада онај недоследни и снажни утицај. Због тога и режисери, нарочито модерни, врло радо режирају Ведекиндове комаде, јер им је, због адеквације радње, дозвољено и право најнемогућнијег

На крају да кажемо и ово. Ако се код нас буде давао који Ведекиндов комад, а то је потребно, нека се једно не заборави: да је Ведекинд тим ближи и непосреднији, у колико се добро репродукује његов специјални драмски ритам! А то ни најмање није лако.

„Comoedia“ се може добити у свима књижарама и код свих продајаца новина. Поједини број 4 динара.

Чапек на париској позорници

R. U. R. у позоришту Champs — Elysées

Претпрошле недеље дата је премијера познате Чапекове «утопијске комедије» R. U. R. у париском позоришту Champs-Elysées. Овај је комад познат нашој публици, јер је прошле године игран на београдској позорници, али из разних узрока није могао пожијети готово никакав успех.

И ако је овај комад обишао до сада готово све веће светске позорнице, и утврдио своју вредност, успех у Паризу био је много већи но што се ваљда и сам писац надао.

Париска штампа пропратила је искрно овај комад, и може се рећи врло објективно, што иначе код ње није увек случај кад је реч о страном комаду. Сви париски критичари изразили су се повољно о комаду, сем неколико њих који су у победи Роботника видели извесне непријатне поли-

Карикатура Карела Чапека и Јарослава Квапила, директора Народног Дивадла у Прагу.

„R. U. R.“ I чин. У кабинету генералног директора творнице Роботника.

„R. U. R.“ III чин. Победа Роботника.

Двадесетпетогодишњица Музичке Школе

Они који су створили и развили београдску Музичку Школу

Покојни Ст. Мокрањац, главни оснивач Муз. Школе; Јован Зорко, директор Школе; Ст. Бинички, оснивач Музичке Школе.

Музички живот

Јубилеј музичке школе

Музичка школа, једна од најзаслужнијих установа наших, прославила је своју двадесетпетгодишњицу. Тим поводом много се рекло, а историјски је прилично непознато оно што је писао г. Крстић, бивши дугогодишњи директор »Школе«. Он износи са колико је тешкоће идеја школе најзад победила, и да је морало много покушаја да пропадне, док је најзад Мокрањац повео школу пут дефинитивног успеха. Покушај Мокрањчев јесте пети, по историјском реду.

Ја сам и сам био ћак Музичке Школе, и сећам се са каквом нас је апостолском преданошћу, готово фанатизмом покојни Мокрањац наговарао и гонио да похађамо часове хармоније. Јер и тада, као и сад, углавном се добијало музичко инструментално образовање, а ансамбли, камерна

Јован Ружичка, секретар и професор виолине у музичкој школи.

Цветко Манојловић, оснивач и први наставник клавира.

музика, хорови, и теоријско вaspitanje bilo je занемарено, kri-vicom ћaka, a можда и попустљivošću школe. Krajevje je време da se teorijski i camerno, orkestarски i po ansamblima, pro-shiri vidik instrumentalne na-stave ћacke. Mokraňaç nas je prostro vijaо, sretao na ulici, i sa nekim bolom opomiњao da јe i harmonija neopходна za muzichko образовање. Naравно, dokle god škola ne буде vaspitavala ћake za rad u ansamblu — што је нарочито код нас потребно због анархичног урођеног nedostatka ritma i неког разбарашenog megalomanskog istrcavaњa — њени rezultati neće imati значај velikog muzichkog zavoda. Mi smo do sada u glavnom imali spremne naставnike za pojedine instrumente. Хорови, оркестар, собна музика, за ових 25 година

Снимак из 1913 године. Давао се је неку доброворну сврху „Сутон“ од Иве Војновића. Играли су: пок. Милка Гргурова (у средини), сликар Марко Мурат (према Гргурову), г-ђа Мага Магазиновић, дир. школе пластичних игара (иза Гргуrove), и г. Бора Продановић, новинар и др. Г. Иво Војновић режирао је комад. Снимак је узет на главној проби у тренутку кад је г. Војновић објашњавао појединачне сцене.

слабо су се неговали по нашим сконачним, а нема ни ничега смешним школама. И, ако се као ћушнога, случајнога и површнога изгледа, приступи остварењу Он је у истини велики музичар консерваториума, он ни у ком Он је у истини велики. Шопен слушају не сме бити школа виолине и клавира, са мало пригодних и грозничавих припрема за свакогодишњи концерт. У осталом, питање консерваториума о импровизације.

Особито су значајни ефекти шавати преко колена, јер би то са педалом: често кратки, власни, могло кобно да се одазове на господарски; затим спуштања руку: чак и у пјанисимима дешава се да пусти целу руку од рамена њим тешкоћама, пребродила је и достиже дејство потпу нога. 25 година, Она је, у главном, сподарења. Све је то висок стил, школа клавира и виолине. Ако се без посртања, без изненађења, буде оснивао консерваториум, јасан, прегледан, често силовит, сама база мора бити знатно проширења, није у томе ствар да буде протегнута на многобројне одсеке (што је такође важно), већ стоји на расположењу, ипак ту музичка настава мора бити свестрана, много свестрана.

Луј и Сузана Рено

Ови прастари и ванредни уметници приредили су концерт на два клавира, и још једном увели нас у свет невероватног склада, заједнице суптилних сенчња, у свет ванредне музичке синтаксе у двоје. Њихов је начин бечки љубак, али има замаха, снаге и најизразитије музикалности. Просто, звуче као један горостаснији клавир. Њихова су унисона баснословна.

Алфред Корто

Алфред Корто је један од највећих живих пијаниста, његове су главне особине: велики грандиозни стил, смисао за меру, свештена збиља, и строга доследност. Доследност, логика — то можда и јесте крајњи смисао великога стила. У његовој свирци нема сна, нема дрхтања пред бе-

Г-да Иванка Баћанин, пијанисткиња, која је на концерту оркестра Станковић покљевала лепе успехе.

није његова величина, већ у стилу: са басом прилично мутним, и са Ардман, на пример, технички је мо у средини изврсан, али без куд и камо суптилније решио све оне трилере, јен perlé, оне додире леве руке, као крилом лептирским, а Розентал ону изједна- ченост, једнако дисање мотива, те да сала буде дунке пуна; паралелност и равнање. Осетио друго, што није било више при- се и неки напор, који вальда до- лази од тога што му није био на публика којој је концерт у мно- расположењу његов Плејел, већ гоме и био намењен: публика један прилично безвучан, кус и интелектуална; треће што Корто мало, рекао бих краткога даха није дао још који концерт. Бар клавир фирмe Ербар, са горњим још један једини регистром мало извитопереним,

Станислав Винавер.

Енглеска драма

Ирски визионер

Пре ровно 15 година умро је вечне зелене младости и поезије, велики ирски песник-драматичар ма да има снаге и величине. Синге. У ропцу хтео је да види Реализам у позоришту изглесвоје драге планине. Али кроз дао је Сингеу очајни ћор-сокак. прозор собе у којој је умирао А где ће се даље? А где је пла- није се видила планина из леже- нина, коју траже очи, њен модри neg става, — требало је устати. извијени лук? Погледајте Немце Синге није могао да устане, и и Ибзена — говораше он. На бини тако је умро у сузама што не мора бити живе стварности и ра- види плаву линију родних брда. дости, и ето зашто пропада мо- Исто је очајавао што не може да дерна драма а људи се разбо- ухвати погледом планину која је левају од досаде и од лажне из- ту, и која се као душа његова, огле- вештачне радости музичке ко- да у његовим драмама. Оно очајање медије, која или је била дата на које је искусио и показао вам место пуне и сочне радости, оне Гог, тај безумни истражилац, тај радости што је има само у гор- визионер коме се визија није дој и дивљој (а не у свакидању) давала.

Синге је први у Енглеској који пуну, крепка даха, Синге је на- је устао против Ибзена на пе- шао у Ирској. Ту још буја сочаннички начин. Он је увидео да со- народски језик који има израза- цијалица драма мора да се исцрпи и обрта и за машту и за сјај и баш услед свога успеха. Про- за нежност, ту постоји и живи блеми су имали да се истроше. она реалност која није још изба- Анализе, расчланивања, учитељ- цила из свога срца лепоту и ра- скисистеми: све је то њему ли- дост. У добром комаду сваки го- чило на старовремску кабинетску вор има да одише свежим ми- сколастику. У томе нема даха рисом, пореклом са родне воћке,

као јабуке, као орах, и такви го- вата. А са животом се вечно вори не могу бити написани од остаје у додиру. оних који су затворили очи за

Па ипак Синге није дао ону

крајну дивљу пуночу. Осећао је да се стварност отима, неда, да томе, Синге тражи у исти мах, и ми само износимо поједине мо- стварност и радост. Акција му је међе и бледу варљиву површину густа, пуна, тече као поток нај- њену. То осећање очаја, осећање чистије поезије. Он постиже да је стварност јача, даје Сингео- драмске ефекте, који се пењу до вим драмама печат пораза. На врхунца и необуздано стрмоглав- највећем врхунцу долази пораз. Он не издружава велику напре- љују. Градива му даје фантазија нутост живота, и пада. Недо- хумор, у сценама мрачна лепота, вољно су му плахи и каменини боје целе, пуне, пессимизам по- јунаци да издрже и последњи гански, крепак, весеље силовито. притисак. Живот је јачи.

У његовим комадима виталност А планина је ту, тако близу. Она шума, призива, плави се. Али чвора, невероватно јака, осећање човек није у стању да је унесе за живот иде до екстазе. Хумор, у свој живот и да буде њен брат. поезија, патос-честодивљачка хва- Он је најпре њен господар, па лисавост његових сељака кити друг, па постаје њен роб, па га дијалоге невероватним ружама, најзад више нема.

А планина остаје.

Т. Ђ.

Триумф Бернарда Шoa

»Орлеанска Девица« од Бернарда Шoa прошла је у Лондону, на премијери, са огромним успе- хом. Публика је бурно захтевала Консервативна штампа, од- писца или се он није хтео да по- јући признање писцу, замера му јави. Многи лондонски критичари на прекомерном сарказму којим тврде да је ово најбоља и нај- щиба и енглески и француски мен- савршенија ствар коју је Бернард Шo написао. Особито истичу

Profesionalne vesti

„Slobodno operetno pozorište“ šale i operete igraju. Plata između (Klub Kabaret) u Zagrebu, које већ 3—5½ hiljada dinara mjesečno. tri godine под управом Ace Binić kreditelja Nar. Kazališta, s us- pehom deluje, traži za iduću saisonu (od 1. Jula 1924 — 30. Jun 1925) неколико prvorazrednih glumaca i glu- mica. Prednost imaju oni koji osim štokavskog пагећа govore i kaj- kavski, пошто se većinom lokalne

Potrebna su dva komičara, jedna mlada, ljepa, talentovana naijka, dve mlade glumice koje sve igraju, komična stara i t. d. Oferte sa sli- kama i opisom i t. d. i gde su dosad igrali slati na adresu: A. Bi- nički, Zagreb, Klub Kabaret, Ilica 11.

Одликована на изложби у Турину 1911. г.

Само у овој радњи можете добити најбољу робу, највећи избор и фабричне цене

Мих. В. Вујовић
Кр. Александра 19.
Београд.

ГАЛЕРИЈА СЛИКА
„Илустрованог листа“

Од 3. априла „Илустровани Лист“ проширује се знатно.

„Илустровани Лист“ излазиће на 24 стране мањега формата (дапас излази само на 12 страна), и у сваком своме броју доносиће као бесплатан прилог по једну уметничку слику величине данашњег „Илустрованог Листа“ и по 24 портрета виђенијих грађана и грађанки из целе земље, а ради узајамног упознавања.

Чиновници и Сиротињо!!

Да бих дао могућност чиновницима и сиротињи, — који понажише трпе новчану кризу — да и њима светли електрика и да их не трује гас, решио сам да свакоме уводим електричне инсталације на отплату у три рате.

За потребна обавештења обратити се Електро-Техничкој радњи

Јована М. Симића

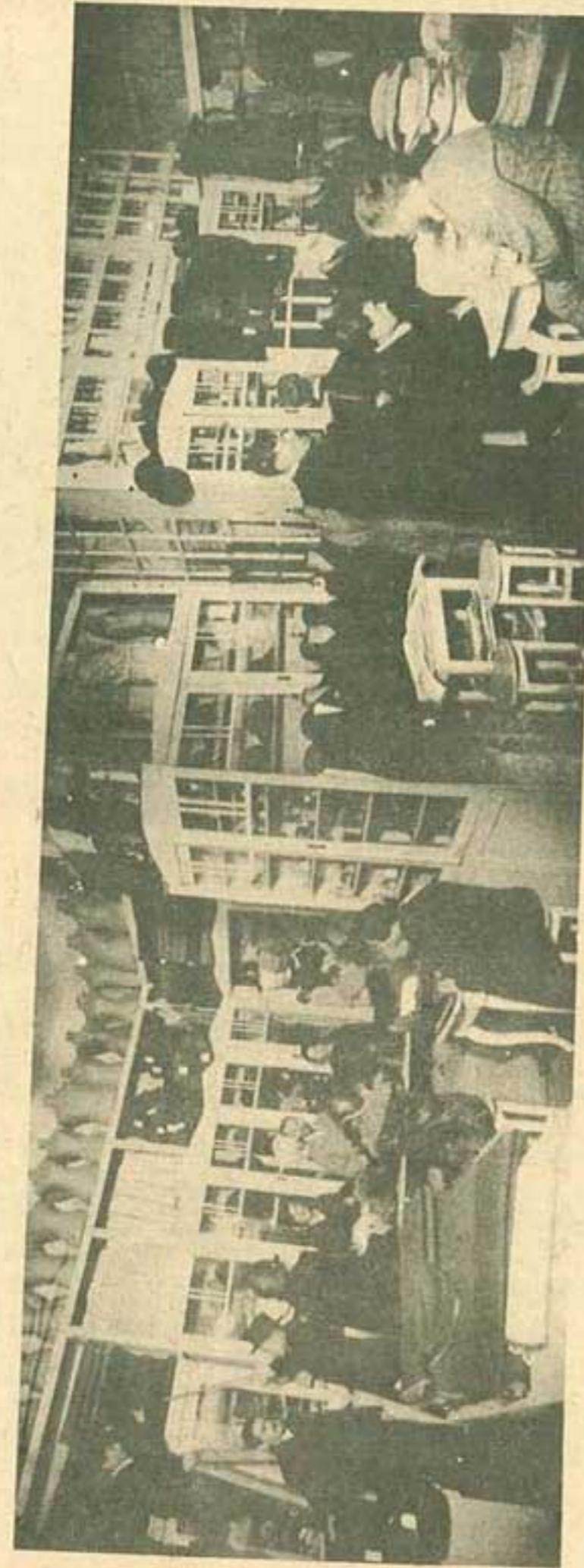
Макензијева Бр. 5, Славија. Тел. 18-76

Ново стовариште енглеског штофа и прибора

Телефон 31-51

МИЛОРАДА МИЛЮЈЕВИЋА
Васина ул. 15

— Продаја ангро и детаљ. —

Израђује одело на отплату, у шест месечних рата.
М. Милојевић отворио је Народнику Академију Занатства, чији курс вештачког кројења и шенира почине сваког 1 и 15 у месецу.

**ФАБРИЧНО СТОВАРИШТЕ
ТЕПИХА
ЗАВЕСА**

ТРГОВИНА

ФИНИХ ПЛАТНА ПАМУЧНИХ И ЛАНЕНИХ,
СВИЛЕ, ПЛИША И МОКЕТА ЗА НАМЕШТАЈ

Јосиф Јаролимек и Синови

БЕОГРАД

ОСНОВАНА 1891. ГОД.

КНЕЗ МИХАЈЛОВА 14.

**МАНУФАКТУРНО-ГАЛАНТЕРИСКА РАДЊА
ТИХОМИРА Л. ПАВЛОВИЋА, БЕОГРАД**

Књегиње Љубице бр. 5, близу Прометне и Савске Банке

ПРЕПОРУЧУЈЕ: ШТОФА за женска и мушка одела и мантлове; СВИЛЕ швајпарске беле прне и у боји; Фулара, Сатина, Порхета, Платна у свима ширинама; Цвилиха за душеке и завесе; Чипканых завеса; Тепиха на метар; Штофаних чаршава; Кошуља мушких; Мушких шенира штофаних, Краватни, Мидера, Чарапа мушких и женских и разне друге робе. — Цене јефтиније по икде у Београду. 1-1

Догорели кров^{*}

— Завршна сцена из прве промене другог чина: у варошком суду —

Председник: Дакле, Ђир Мијајло, као што малочас изјавите, ви сте спремни да заклетвом потврдите: да вам Стерија Николић није дао четири хиљаде дуката?

Мијајло: (Осећа приближавање тајанственог тренутка, кад и најокорелија грешника обузима страва пред кривоклетством, које ипак врши. Нешто неодређено и тамно, налик невидљивим канџама, зарива се у цело биће кривоклетника. Он се усилјава да буде природан, али сваки добија утисак, да се он криво куне. — Пригушено). — Да, г. председниче!

Председник: (по званичној свим оним што ми је по мом задужности) Пазите, Ђир Мијајло! кону најсветије, да...¹ Заклетва није мала ствар. Јер: Стерија (Запаљен испрва, окром тога што ће дотични ко измакао подаље. У неверици се криво закуне, пред Богом са својственој честитоме човеку, ко грешити, — он ће ако се његово ји није имао прилике да зарони кривоклетије обелоданило буде, у крајње дно људске нискости, бити и робијом кажњен. (Устаје — таре чело, трља очи, гестику- лира механички, као да хвата једну ванљудску, невидљиву везу између свога дотадашњег сазнава и овог што се сад забива. И у тренутку, кад Мијајло Терзић треба да изговори главни део заклетве, Стерија му прискочи и гласом који доби звук мрачног подземља, и дрхтећи, по искрене и узвишене помирености, навља реч по реч председникову) са својим губитком, — крикну).

Старији одација: (припаљује свеће и полаже крст преко јеванђеља).

Председник: (Мијајлу) Ставите три прста на јеванђеље и поновите замном...

Мијајло: (Потмуло као из звона и прелив резигниране, искрене и узвишене помирености, навља реч по реч председникову) са својим губитком, — крикну). «Заклињем се Богом јединим и

Dr. Boža Nikolajević. — Dr. Boža Nikolajević.

(Међу присутнима прво запре- судијама, — деловођи) Пиши: у нашћење, па жагор и на послетку тужитељ је оду- граја. Чу се узвик пензионара: «Залал ти вера!» Новинарски из-јавом: да он због деце туже- нога не тражи заклетву. Према овој изјави сматра се ствар о-кончаном. (Обраћа се Стерији. У гласу овога савесног судије осећа се извесно саучешће, да чак и топлина. Увиђа да је прав- да на страни Стеријиној; али «за-кон је закон») Ви сте Ђир Сте-рија изгубили парницу...

Стерија: (поклони се дубоко. Председник, судије и дело-вођа показују највеће изненађе-ње. Присутни поустајали и по-ступно се приближују, образујући као укопан крај сточића с јева-јајла. Пришли су чак и одације, тискају око обојице).

Завеса.

Председник: (заклетву пре-кине ствар!

(Председник, судије и дело-вођа показују највеће изненађе-ње. Присутни поустајали и по-ступно се приближују, образујући као укопан крај сточића с јева-јајла. Пришли су чак и одације, тискају око обојице).

Председник: (устајући са

Филмска филозофија Чарлса Чаплина

Запитан од сарадника једног париског листа шта публика нај-радије гледа у филму, Чаплин је сасвим мирно одговорио: «То она ни сама не зна». Чаплин ка-же да он од самог почетка своје филмске каријере никада није во-дио рачуна о онем шта публика воли да гледа а шта не. «Али дошао је ипак дан», каже он, «када сам морао и о томе да разбијам главу. Једна дирекција ми је понудила 25 долара (и сло-вом двадесет и пет долара), ако јој за један дан напишем једну комедију за филм. Услов је био: да се допадне публици!»

«Био сам у великој неприлици, али сам ипак на основу дугог искуства, решио да о томе не вреди лупати главу и написах све супротно онеме, што мислим свој филм „Двадесет минута да би се публици допало“. Људи ништа више не во-ле него да буду робови».

«Од као сам тописмо добио „ка-же Чарл, „трудим се увек да чиним вреди лупати главу и написах све супротно онеме, што мислим свој филм „Двадесет минута да би се публици допало“.

¹) Први чин овога комада објављен је у мартовској свесци књижевног часописа „Раскрсница“.

Ова је драма из београдског живота седамдесетих година. „Догорели кров“ има три чина (други чин је са две промене). У драми је изнесен реалистички и врло емотивно трагични пад једног оригиналног човека, трговца из старог Београда.

ФИЛМ

Портрети и физиономије

Рудолф Валентино је млад и леп човек оличење маштања сваке жене о »Лепоме Принцу«, маштања која живе у свима темама без обзира на најгрубљу реалност. Он се помаља са дна и иштавила живота, као оживљујући пријат из бајке, и на белоснежном коњу односи своју принцезу у замак из приче, у жи-

Родолф Валентино. — R. Valentino.

вот из приче. Валентино остварује на платну девојачке жеље сваке жене, и идеал сладуњавог и вечног романа.

Елин Јанингс је оличење снаге и непоколебљиве воље. Бруталан са често и сувише сензуалности у себи, он ипак одмах осваја гледаоца, сасвим просто: својом првом појавом. Посматра живот онакав какав је, и не ус-

Елин Јанингс.

теже се ни најмање, да постигне оно што жели, не обзирући се на препреке. Не размишља много.

Алберт Басерман. Albert Bassermann.

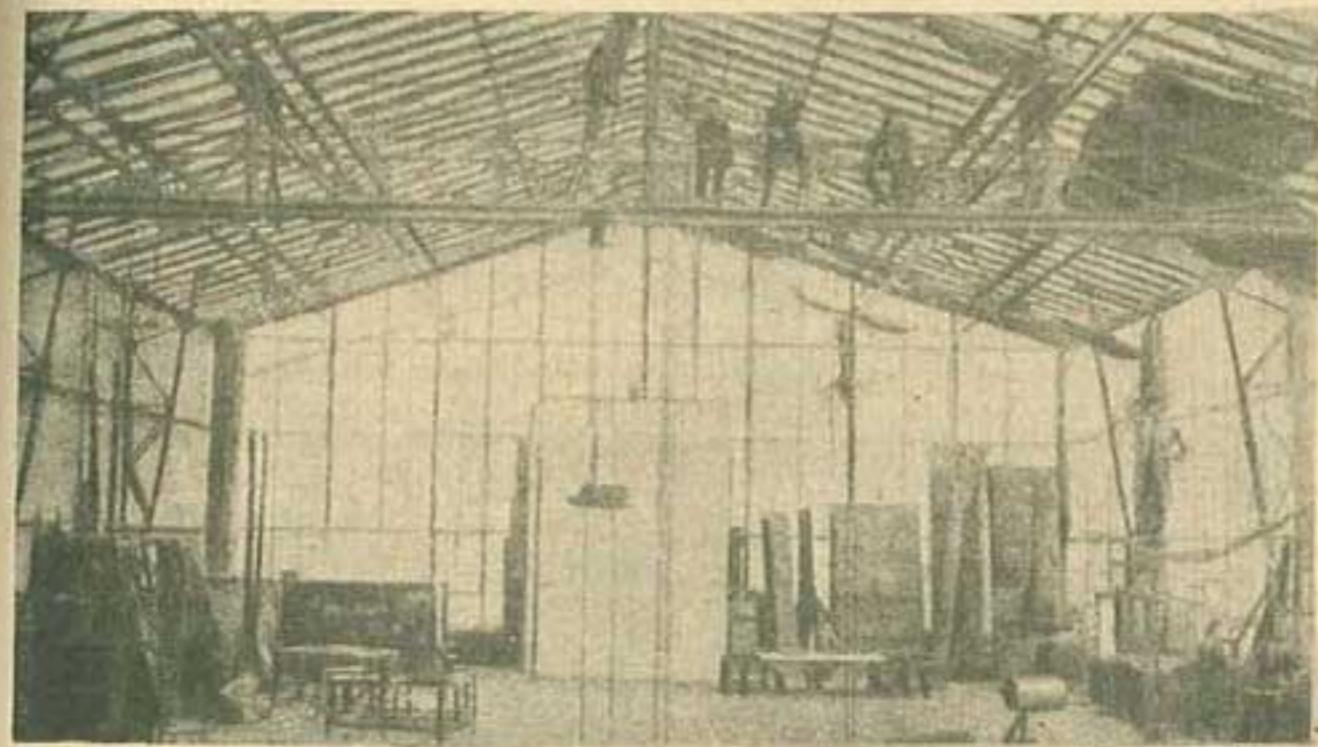
Кога он воли, тај се може осећати потпуно сигурним иза његових леђа, али кога он мрзи, љивог материјала. У животу пешак је тешко њему. Ретко се налази такав склад глумачке и физичке снаге, као у Јанингу. У улогама историјских личности, он је створио дела која се лако не заборављају.

Алберт Басерман. Господин «од главе до пете», по изразу, по гесту, по души. Природ-

Писма „Comoedii“

Филм у данашњој Немачкој

Берлин, марта 1924. филмска производња у Немачкој веома нагло опала. Финансијска криза државе утицала је и на производњу филмова у Немачкој благо-дарећи јефтиноћи материјала за израду — узела је огромне разме-ре, тако, да се може рећи, да су се преко ноћи стварала нова и нова филмска предузећа. Међутим почетком ове године, односно овогодишње филске сезо-не, могло се констатовати, да је не- могуће. Многи крахови могу се

У овом берлинском филмском атељу радио је некада стотинама само техничких радника, а данас је запослено само најпотребније особље. — U ovom berlinskom filmском атељу радио је некада стотинама само tehničkih radnika, a danas je zaposleno samo najpotrebnije osoblje.

очекивати свакога часа. Прошли су они дани чисто шпекулативних послова: куповати у маркама, продавати у долларима.

Међутим данас то изгледа свим другачије. Производе се већином глупе и, што је главно за производче, јевтине ствари, али

Ипак не може а да се не зајали, што је производња филмова овде у таквом стању. Јер у последње време све чешће су се јављали филмови, у којима се много обраћала пажња на чисто уметничку страну, као и на што оригиналнију сценарију и што бсљу интерпретацију глумца. пропадају, јестиве ствари, или ће ипак ако овакво стање потраже, читаве чете филмских глумаца и других радника филма, бити принуђене да раде какав други посао, или да се селе из Немачке. Та селидба је већ почела, Звезде и редитељи одлазе преко Океана, остали где могу... Р. О.

P. Q.

Колико су старе филмске звједе

Нигде се не може тако успе- ште сматра се, да је тешко са-
шно скрити старост једног глум- знати тачну старост једне жене,
ца или глумице, као на филму. а када је ту у питању једна филм-
Шминка и друга разна средства ска звезда, онда то изгледа гото-
која се овде могу употребити у во немогуће.

појачаном облику, него на позорници — управо онако, како се жели — учиниће, да гледалац не може никада имати тачан појам о броју година дотичне филмске звезде. Истина, то се донекле Међутим један филмски часопис саопштава, бар по његовом тврђењу тачан број година поједињих звезди. Ми овде доносимо неколико њих, оних које су и код нас доста познате:

може закључити из евентуалног детаља лица на филму, или какве незгодне за звезду употребе светлости при снимању, али ипак треба имати на уму, да већина звезда неће допустити, да се филм стави у промет, док се та места не дотерају, ретуширају. У оп-

Из царства фильма

Најмлађу филмску глумицу на свету, малу Беби Пеци недавно је интервјуисао кореспондент једног Њујоршког листа.

За време интервјуа Беби Пеџи пажљиво је цртала нешто на парчету хартије, одговарајући одмах на питања. Између осталог кореспондент је запитао, за њено мишљење о значају здравља за филм-цинуса. Када је кореспондент упитао хоће ли она и даље остати филмска глумица, четворогодишња Пеџи је одговорила, да би она више желела да буде добра жена, него глумица — што је не мало збу-

нило све, који су присуствовали овом интервју.

На питање, шта би највише волела да ради, одговорила је, да би желела да црта портрете, и пружи коресподенту парче хартије, на коме је бала нацртана — свиња.

И тиме се интервју заврши.

У Холивуду, престоници филма, нико не зна шта мисли чувени комичар Чарли Чаплин. Сада се говори, да се спрема да остави свој знаменити штап, цилиндер, панталоне и обућу, и да се посвети мало озбиљнијој игри. Поводом овог помиње се и једна позоришна комедија, »Дабиро«, која је недавно имала огромног успеха у једном Њујоршком позоришту и коју би Чарли прерадио за свој филм.

Кад су из Њујорка у Холивуд стигли извесни глумци да снимају филм »Кармен« међу онима који су их дочекали, била је и позната филмска звезда Глорија Свенсон, на којој су као и увек, блистали брилијанти на ушима и по врату. Тада изненадну пажњу присутних изазва један дечак, који је, показујући на ноге звездине, викао колико та грло доноси:

«Пони оди овамо, брже! На петама Ове dame су брилијанти!»

И заиста пете Глорије Свенсон биле су обложене самим брилијантима.

Један весељак на то рече, да су сада пете Глорије Свенсон помрачиле све друге звезде, које су се ту налазиле.

Београдски Клуб Филмофила

У Београду је, као што је по-
штато, пре, уро- Ајдарић

Клуб је започео серију предавања о филму. Прво предавање одржао је г. Божко Тачкић.

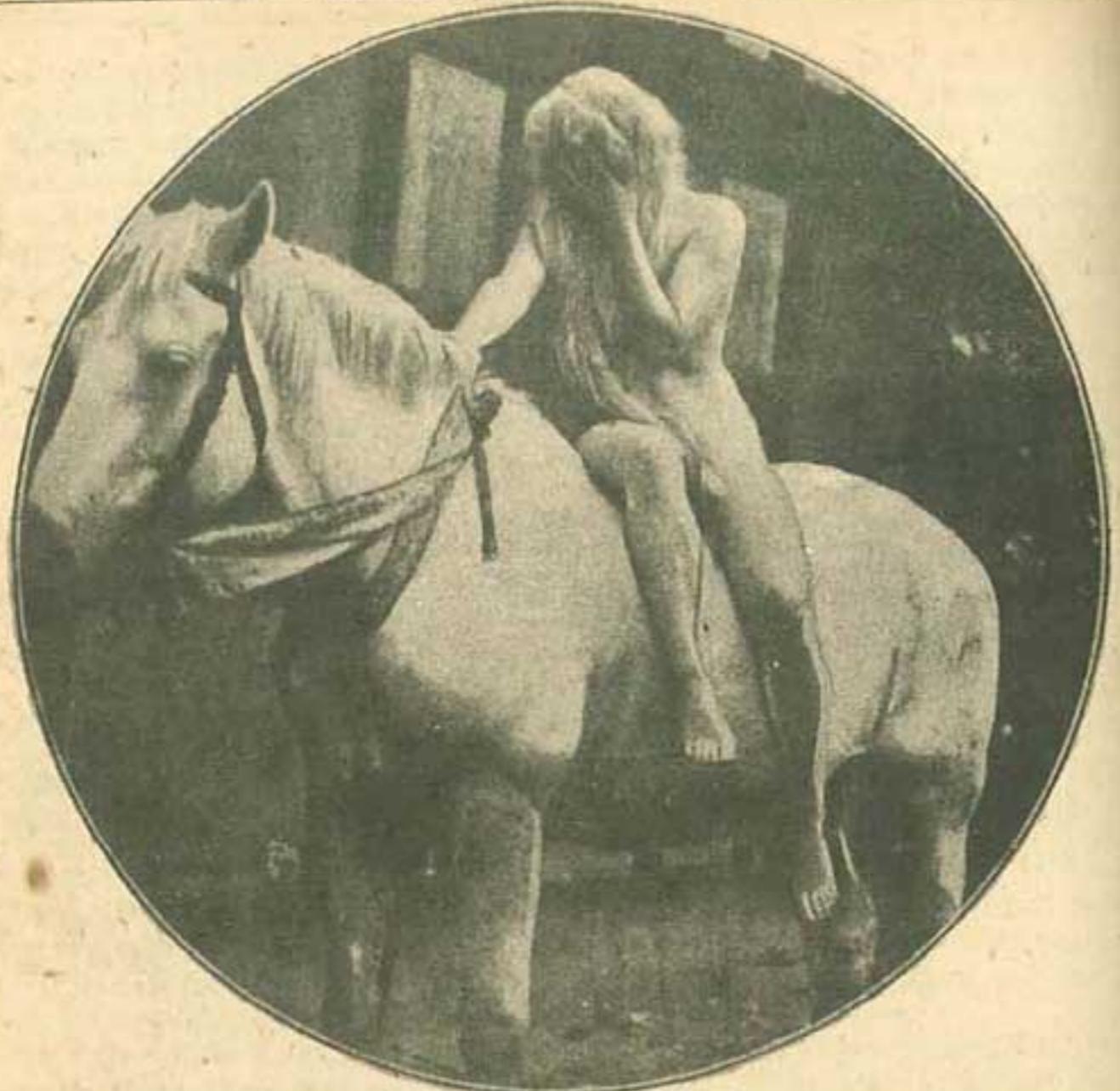
Управу овог врло активног клуба сачињавају: Бошко Токин; секретар: Љубомир Живковић; слагајник: Јанко Критић; чланови праве: Предраг Зринић, Миливоје Басић, Р. Чкољевић. Надзорни дбор: Др. Д. Живаљевић, Л. Георгијевић, К. Новаковић и С. Ђављац. Клуб се налази у Крунској улици број 22.

Нови филмови

Леди Годива — Lady Godiva

Леди Годива — легенда једанаестога века — у своје време на дахнула је француској краљевици Елизабети, али израдио једну слику која се и данас налази у париском Лувру.

Сада је та легенда илустрирана за време, прикази-

ваће се у париским биоскопима. Синке — грофа Чертерског — по његовом за-
легенде састоји се у томе, што Леди Го-хтеву, потпуно нага, на једном белом ко-
дива, да би спасла своје суграђане од њу, пролази градским улицама. Филм је
претераних намета свога окрутног муха израђен потпуно по легенди.

Вариете „МЕТРОПОЛ“
ДЕЧАНСКА УЛ. 23 ГОРЊИ СПРАТ
БЕОГРАД

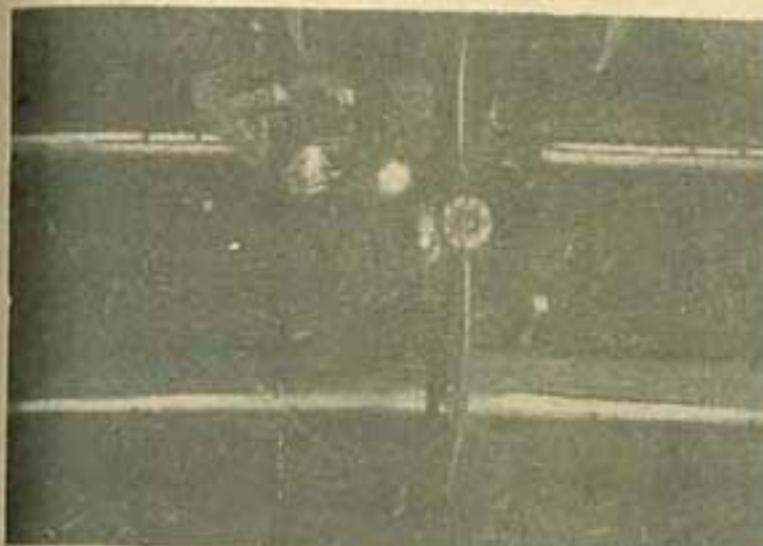
Препоручује велики
мартовски програм,
од првокласних
артиста и артисткиња
Почетак тачно у 10 часова увече
УЛАЗНИЦА 20— ДИНАРА

Претплатите
се
на
„Comoediu“

Нови филмови

Сцена из новог француског филма „La vagabonde“, по чуваном роману В. Маргерита.
Насловну улогу игра Фр. Делна.

Сади Лекоен, чувени авијатичар игра сада
у филму „Краљ бразне“.

Филмске вести

Опера *Вертер* инсценирана
је за филм и ускоро ће се при-
казивати у париским биоскопима.
Улогу Шарлоте игра Нина Па-
лери.

Завршена је израда филма
Кенигсмарк по познатом рома-
ну Џера Беноа.

Макс Линдер у свом најновијем филму „У
помоћ“. — Max Linder у свом најновијем
филму „У помоћ!“

Један филмски новитет

У филмском свету Рус Виктор »Жабе траже цара«, по басни Старјевић познат је као изврстан Лафонтен, из кога и ми доно- мајстор и редитељ т. зв. трик — симо две сцене.

филмова т. ј. филмова са покрет- ним, нацртаним, фигурама.

Сада Старјевић не ради ни у једном филмском атељеу, јер се јевић је постигао колосалне ре- потпунно предао стварању једне зултате. Поједине сцене, на пр. за- необично интересантне и ориги- налне серије филмова, у којима све улоге играју мале лутке па- чињене руком Старјевића. Треба рећи да је Старјевић у својој »фабрици« и редитељ и сликар и и апаратер и драматург па, ако хоћете и технички радник.

Ових дана у једном париском биоскопу била је проба за нови- наре и власнике биоскопа њего- вог првог филма из ове серије,

Снимајући сцену за сценом, и мењајући не само покрете него

и мимику својих »глумаца« Стар- седање парламента, сусрет »цара«, обраћање жаба Јупитеру и ос- вета, вапредно су успеле и код гледаоца изазвале бурне аплаузе.

Старјевић ће у најскоројем времену приказати још два филма, под насловом: »Бибиласова же-

нидба«, и »Мала улична певачица«.

Несумњиво, да ће појава ових филмова изазвати читаву рево- луцију у области трик — филмова.

Творац филмова са луткама В. Старјевић, са овојим „глумцима и глумицама“. — Tvorac filmova sa lutkama V. Starjević, sa svuđim „glumcima i glumicama“.

ОГЛАШУЈ У „СОМОЕДИЈИ“.

Из филма „Жабе траже цара“: седница парламента. — Iz filma „Žabe traže cara“: sednica parlamenta.

Из филма „Жабе траже цара“: поворка иде у сусрет цару“. — Iz filma „Žabe traže cara“: povorka ide u susret caru“.

Народно Позориште у Новом Саду

Драма Народног Позоришта у Новом Саду била је интензивна ишак је уметнички ниво представа прошлог месеца. Прилике у Новом Саду гоне управу позоришта да у току сваке недеље мора избацити на сцену по један новитет. Тако она просечно избапује четири нова комада месечно. У марту међутим тај се број био још и повећао, а ако се узму у обзир и репризе, онда је тај број много већи.

У току марта дате су ове премијере у новосадској Драми: »У Навиљцима«, »Род« и »Чизме« од Пеције, »Бог освете« од Салома Паша, »Скамполо« од Никодемија, »Државни стан« од Ришкова, »Зона Замфирова« и »На туђем хлебу« од Тургенјева. Репризе су такође биле многобројне: »Ромео и Јулија«, »Отмица Сабињанака« од Ф. и П. Шентана, »Ревизор«, »Избирачица« и »Г-ђа Икс«.

И ако се тако много дало, Каракатура од г. Жедринског: др. Брана Војновић, управник новосадског позоришта.

Завршна сцена „Коло“ у „Зони Замфировој“, комаду који је имао највише успеха од свих новитета у марту и априлу.

Иза кулиса париске »Комичне Опере«

Колико се труда утроши док технички комилковани комад се какав ма и мањи и технички трајале су неких шест месеци, лакши комад »монтира« за позорницу, публика и не слути.

Обична драма, која има само неколико лица и свега једну промену декора изискује често два-десетак глумачких и више техничких проба декора. Није тешко онда замислити колико рада тражи каква оперета или опера у безброј слика и са гомилама солиста, хориста, балерина и штатиста.

Један обичан прелаз преко позорище неколиких штатиста, деце нарочито, тражи много рада, објашњења, понављања експеримента. А већ ако имају какву овећу сцену, редитељ мора имати варичиво стрпљење док не дође до резултата.

Овог пута објављујемо две слике са проба »Мале елфе«, дражесне чаробне игре са музиком, која је прошлог месеца дата у париској »Комичној Опери« са великим успехом. Пробе за овај

Грипремање једног „улаза“. Технички шеф надгледа механизам вештачког коња, који има да пређе преко позорнице.

Група деце на једној од споредних проба балета и хора за комад „Мала Елфа“.

Англијске новине

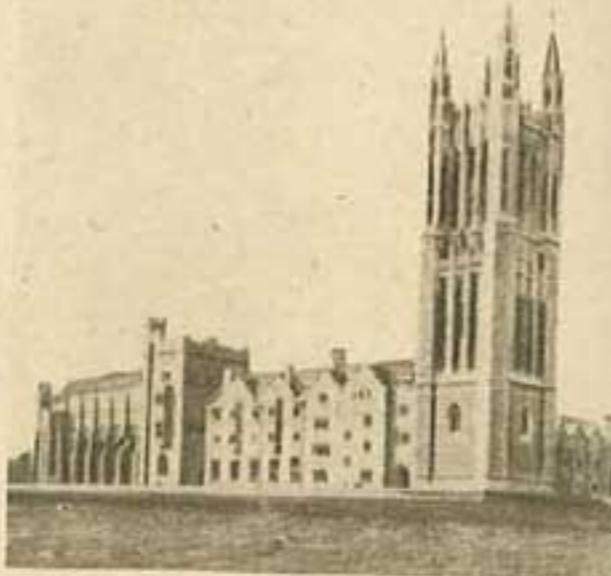
Код композитора славне песме »О јес, ви хев пот бананес...«

Наш дописник из Париза, г. нанама, поклон од само тог дана др. В. Марковић, допутовао је недавно из Мичигана, где је имао ретку прилику да се упозна и говори са славним композитором сада још славније песме «О јес ви хев пот бананес».... Г. Франк, тако се зове срећни композитор, дочекао је нашег сарадника врло љубазно у својој огромној палати која је тек јесенас сазидана; и како се г. Марковић умео око

Код славног америчког композитора Франка свакодневни догађај: Урођеници из Јужне Америке доносе огромне гране банана, високе по метар и по, у знак захвалности што им је направио светску реклому својом песмом.

њега новинарски снаћи, г. Франк му је одмах поверио како је до ње дошао: од продаје банана које му свакодневно шаљу одгајивачи слатког воћа, као поклон за колосалну реклому коју је њима учинио својом песмом. Том приликом, г. Франк је показао нашем дописнику своје двориште препуно цакова и сандука са ба-

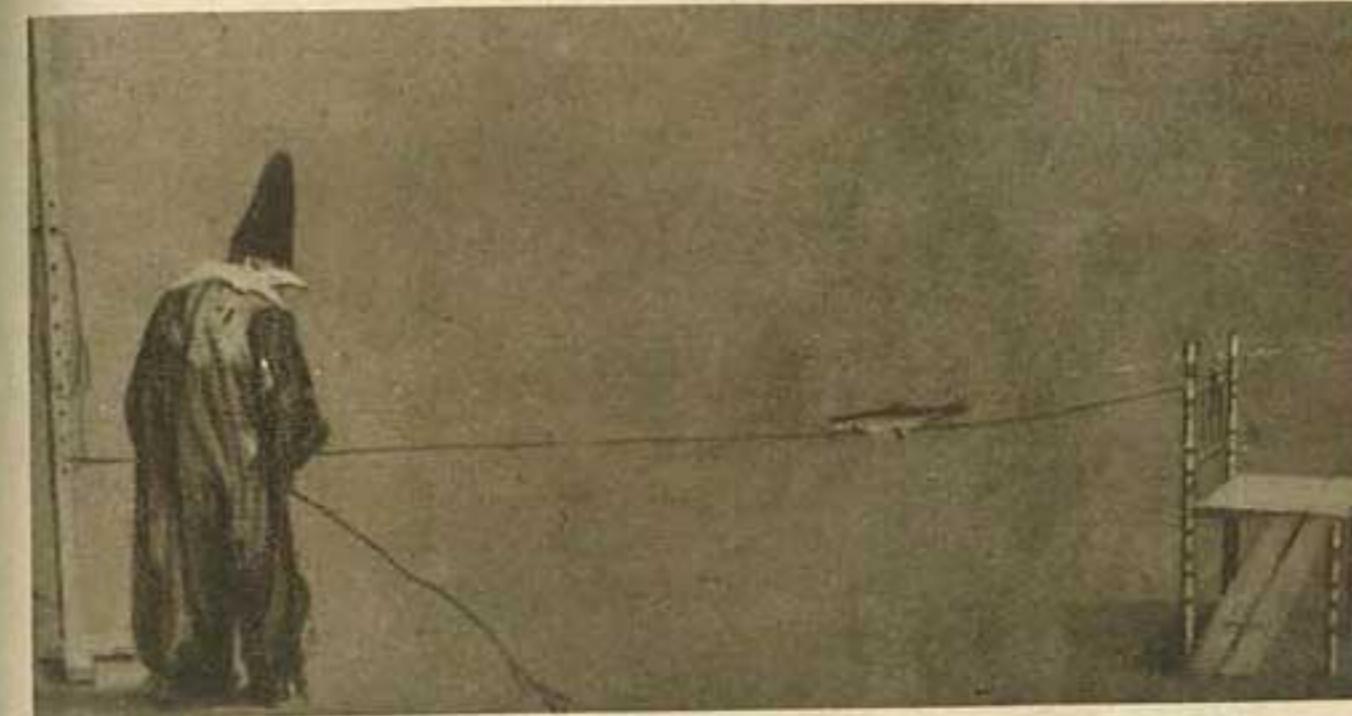
Зграда коју је г. Франк подигао са новцем добијеним за поклоњено му банане.

Патка која пева

Најновија атракција света: патка која пева париске пикантне шансонете. Сада се показује у Паризу у великој ревији Једног познатог булеварског позоришта. Кренуће убрзо и к нама.

Риба на жици

Чудо од дресуре: проф. риболова Рихард Милер из Дрезде, научно је једну рибу да иде по жици. Сад се показује са огромним успехом у Техерану.

Кинеско Позориште

Кинески глумац се маскира. — Kineski glumac se maskira.

»Жуто царство« на далеком Истоку зна за позориште још од незапамћених времена. Има трагова из времена пре Христа, да је позоришна уметност већ цветала у земљи гејша, лотоса и пиринца.

Кинези поштују позориште, и традиције и начин глумљења. На

Борба између два кинеска ратника на позорници. — Borba izmedju dva kineska ratnika na pozornici.

так начин сачуван је до последњих деценија начин глуме из прастарих времена.

У старом кинеском позоришту нема глумица. Још у шеснаестом веку једна царица забранила је

Млади кинески ратник. — Mladi kineski ratnik.

је да се на позорници појављују жене. Она је то учинила због тога, што јој је сина, наследника престола залудела једна лепа и млада глумица, да се овај хтео оженити њоме.

Али од пре двадесет година то је правило прекршено. Сад већ има у Кини пуно глумица, које су студирале глуму у европским глумачким школама. Али оне играју само у модерним кинеским позориштима, који су само за интелигенцију и новчану елиту. Стара, популарна кинеска позоришта остала су и даље без жена,

Једна кинеска маска мудраца. — Jedna kineska maska mudraca.

и њих посећују данас искључиво широке народне масе.

Кинески позоришни оркестар. — Kineski pozorishni orkestar.

Препорођај балета београдске Опere

Г. Фортунато, партнор г-ђе Кирсанове, одлични балетски играч и врло добар педагог и редитељ балета. Сада спрема са г-ђом Кирсановом један велики балет, који ће чинити датум у овој сезони. — G. Fortunato, partner g-đe Kirsanove, odlični baletski igrač i vrlo dobar pedagog i reditelj baleta. Sada spremi sa g-dom Kirsanovom jedan veliki balet, koji će činiti datum u ovoj sezoni.

Одговорни уредник Н. Трајковић, Скопљанска 18. — Власник за Издавачко Удружење „Илустрација“ Иван Зринић, директор „Илустрованог Листа“. — Тифдрук и офсет штампа Графичког Завода „Макарије“ А. Д. Београд—Земун